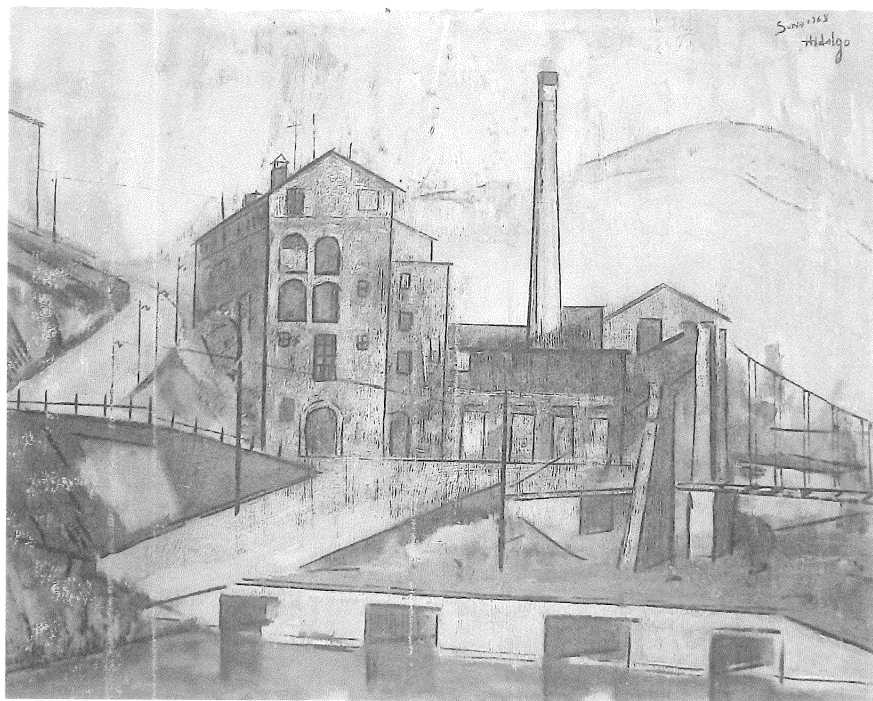

Del molí paperer dels Alsina a la fàbrica Muncunill i Parellada (Súria, el Bages)

Albert Fàbrega

Comunicació presentada el 30 d'octubre de 2009 en les VIII Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya: «Barcelona i les grans fàbriques dels segles XIX-XX». Museu d'Història de Barcelona.

Edita: Ajuntament de Súria, àrea de Cultura

Portada: Reproducció d'una pintura de 1968, amb la Fàbrica Vella com a tema central. És obra de Joaquim Hidalgo i Pagès, de Barcelona. Pertany al fons pictòric de la Casa de la Vila i va ser guanyadora del I Concurs de Pintura Ràpida celebrat a Súria.

Súria, gener de 2010

Del molí paperer dels Alsina a la fàbrica Muncunill¹ i Parellada (Súria, el Bages)

Albert Fàbrega i Enfedaque²

1. Situació

La que avui es coneix com la Fàbrica Vella, que primer fou molí paperer dels Alsina i posteriorment fàbrica dels Muncunill, està situada al marge dret del Cardener, al terme de Súria, a UTM x=396153, y=4632654, z=281.

2. El molí paperer dels Alsina

El 4 de març de 1705, Ramon Subirana i Salipota, pagès del mas Salipota de Súria, va vendre a Jaume Alsina i Quer, pagès de Súria, un tros de terra erma situat «in loco vulgariter nuncupato "lo Fitó"».³ Termenejava a orient amb el riu Cardener i a migdia, ponent i cerç amb la resta de l'heretat Salipota. En els pactes es diu que aquell tros de terra es compra «a effecte de fer y fabricar en ell uns molins fariner y polvorer y altres edificis».⁴ Efectivament, Jaume Alsina hi va fer un molí fariner abans de l'any 1710, per al qual va haver de construir una sèquia de 10 pams d'amplada. El molí polvorer, però, no va arribar mai a ser una realitat. Al cap d'uns anys, entre 1710 i 1739, probablement en una data propera a 1736-37, Jaume Alsina i Soler, el seu fill, hi va construir un molí paperer. Cap a la mateixa època Jaume Alsina també hi va fer un pou de gel que va tenir diversos problemes.⁵

---

1 Respecte a les diverses grafies del cognom Muncunill volem notar que l'escriptura correcta és Montconill, ja que l'etimologia és mont+conill (muntanya de conills). Així és com s'escriu el topònim de la casa pairal a Fals (vegeu Institut Cartogràfic de Catalunya). Però, actualment, la freqüència de les diverses grafies d'aquest cognom a Catalunya, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya, és de 3 o menys persones per a la forma Montconill, 3 o menys per a la forma Monconill, 23 per a la forma Montcunill, 197 per a la forma Muncunill i 965 per a la forma Moncunill. Per raons estadístiques aquesta és la que hauríem d'adoptar. Ara bé, tant l'hereu, Manuel Muncunill, com el seu germà, Lluís Muncunill, sempre van escriure el seu cognom amb la variant Muncunill, per això adoptem aquesta forma, tot i que en altres generacions de la família trobem altres variants. Pel que fa al cognom Alsina, la forma catalana és Alzina, grafia usada en alguns documents, però la majoria dels membres de la nissaga van escriure sempre el seu cognom en la forma Alsina, que és la que adoptem.

2 Agraïxo l'ajuda de Joan Galobart, Emili Lorente i Joan Plasencia.

3 El 9 de maig de 1232, en el testament de Berenguer del Quer llegim: «relinquo ad Sancti Christofori de Sorisa ipsos mansos de Solerpota et ipsos molendinos dez Fitor.» (BOLÓS, J., *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix, Barcelona*: fundació Noguera, 2006, doc. 177, p. 265). El topònim del Fitor està documentat des de l'any 963 (ORDEIG R., *Catalunya Carolíngia*, vol. IV, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1999, doc. 932, p. 694, i podria ser que el doc. 730, p. 560, de l'any 955, faci referència al Fitor del qual parlem).

4 Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), Notarials, Cardona, núm. 115, f. 69-74.

5 ACA, Reial Patrimoni, Processos, 1749, núm. 6, Bp, s.f.

Les primeres notícies del funcionament del molí paperer les trobem al final de 1739, arran d'un conflicte entre Jaume Alsina i el mestre paperer Josep Marcoval, que tenia arrendat el molí. Quan Marcoval acabava el contracte, tenia deutes amb Jaume Alsina i, aquest, per por de no cobrar, va aconseguir que el batlle de Súria embargués els béns que Marcoval tenia al molí. El 3 de gener de 1740, Marcoval va requerir davant notari al batlle de Súria, Jeroni Torroella, que li tornés els béns. Josep Marcoval deia:

«Bien sabe e ignorar no puede V.M. Sr. Gerónimo Torroella bayle de la villa y término de Súria, obispado de Vique, que el día jueves 31 del pasado mes de dessorbre del passado año 1739 entre las ocho y las nueve de la manyana a poca diferencia, con acistencia de otras muchas personas y en especial de Jayme Alsina mayor, Anton, Juan y Jayme Alsina hijos del dicho Jayme mayor vulgo dicho "el ciego", se entregó eo tomó V.M. de propria authoridad sin título ni razón que legítima fuera de los bienes muebles propios de Joseph Marcoval maestro papelero habitante en la casa del molendino papelero de dicho Alsina scita en dicho término de dicha villa de Súria. Quales bienes propios de dicho Marcoval de quienes V.M. de propria authoridad se apoderó concistian en tres arcas vulgo caxas, esto es una de pino, y dos de nogal, llenas de diferentes ropas blancas y de otras de color, tres dozenas de platos y una dosena de tassas vulgo escudellas poco más o menos, dos giblelles, dos cassas de aram, tres sartenes vulgo paellas, dos atchas vulgo destrals, una magalla, un magallet o xartell, tres camas compuestas, esto es de maderos, bancos, gergón, sabanas y mantas, diez balas de papel massado vulgo passat, dos bancos, dos mesas, tres formas de hazer papel, dos gavinetas, unos clamastes, una pala, sinco candiles vulgo llums, dos porrones vulgo perrons, una dozena de cucharas de llautó, onse arrobas de carnassas, ciento y ochenta raymas de papel blanco de escribir, una rayma de papel de tavaco, diez manos de papel azul, veinte quintales de alpargatas, treze arrobas de pergamin, dos raymas papel cortés, treze manos papel de quadernillo, lenya diez cargas, tres juegos de bancos, trapos seis quintales, quatro llatas y media para llevas, tres dozenas de taleras nuevas, quatro aspits, solatges dos piesas. Y otros muchos más. Y como justo no es assentar V.M. semejantes entregas agenas de toda justicia y devan de presumirse tales como ha egecutadas por privada persona, por ende dicho Joseph Marcoval maestro papelero por una, dos, tres y tantas quantas vezes de derecho haya lugar a V.M. requiere e interpella se mande reintegrar en continente eo le debuelva V.M. dichas cosas encontinente. Quando no, protesta recurrirá (a) Su Excelencia y Real Audiencia para querelarse contra V.M. de sus procedimientos y para el recobro de dichas cosas, daños y costas ocasionadas y demás lícito».

A la qual cosa, el batlle Jeroni Torroella responia:

«Que aunque es verdad que en dicho día y hora que expressa la requisición tomó dicho honorable bayle varios muebles quales actualmente tiene en comanda, propios del dicho Joseph Marcovals, piensa haverlo hecho con justa causa, pues el motivo fué por que Jayme Alsina de dicha villa de Súria, dueño del molendino papele-

ro en que residia dicho Marcoval, estava en pretensió que dicho Marcoval le devia ciertas cantidades, la deuda de las quales no podia justificar porque era en tiempo de feriados: y como dicho Marcoval por haver acabado el tiempo de residir en dicho molendino no tenía situación cierta por lo que se temia el que dicho Marcoval se hiria sin dar satisfacción alguna al dicho Alsina, cosa que tal vez habria sido en grave perjuicio de dicho Alsina, por esto determinó dicho bayle, instado del referido Jayme Alsina, hazer apprehensión de los muebles que dicho Marcoval tenía en dicho molendino hasta que faneciessen los feriados y que dieran lugar a la justificación de dicha deuda. A más de que no pudo embargar dichos muebles a persona alguna de dicha casa pues quedava inhabitada, en atención de lo que protesta que no quiere entregar mueble alguno de los apprehendidos hasta que se justifique la deuda de dicho Alsina, a no ser que el Magnifico e ordinario assessor de dicho bayle le aconsejara al contrario. Reprotestando de todos y qualesquier voluntarias costas. Requiriendo a mi dicho e infrascrito notario que no entregue copia de dicha requisición sin incertar en ella la presente respuesta⁶».

Al cap de pocs dies, el 8 de gener, Marcoval acusava Jaume Alsina i el batlle de Súrria d'haver venut una raima de paper de fumar a l'hostaler de Súrria, d'haver cremat molta llenya seva i també deia que hi havia molt paper «massat»⁷ als argolins⁸ que es faria malbé si no es treballava aviat.⁹

A partir de l'any 1740 trobem fulls de paper amb diverses filigranes dels Alsina de Súrria.¹⁰

Des d'aquest mateix any 1740, amb l'acabament de l'arrendament de Marcoval, el molí de l'Alsina va ser arrendat a Pere Màrtir Partagàs, mestre paperer, natural de Manresa i resident a Súrria.¹¹

El 23 de febrer de 1741 trobem Vicenç Santamaria com a moliner de farina del molí de Jaume Alsina.¹² A les acaballes del segle XVIII els Alsina tenien un petit complex «industrial» a la partida del Fitor. En el capbreu de Súrria de 1792, Joan Alsina i Riber diu que «té y posseheix una pessa de terra en la qual està edificada una casa ab son molí fariner y de molts anys a esta part està edificat un molí paperer, saliner y una prempsa de oli, y dos hortets contiguos a la casa de dit molí, de pertinèncias ditas terras de la heretat Salipota, quals fàbricas y hortets confrontan a orient y part de tremuntana ab lo riu Cardoner y a las demás parts ab terras de la heretat Salipota».¹³ El capbreu ja no parla del pou de glaç, que possiblement s'havia abandonat.

---

6 Anxiu Comarcal del Bages (ACBG), AHPM F-165, f. 43.

7 Segurament fa referència al paper maçat, és a dir, a la pasta de paper.

8 Argoli: Pica on es diposita la pasta per fer paper (Diccionari Català Valencià Balear -DCVB-).

9 ACA, Notarials, Cardona, núm. 418, f. 10-11.

10 Anxiu Diocesà de Solsona (ADS), Coaner, Llibre 23 i ACBG, Acuerdos 1737-1743.

11 ACA, Reial Patrimoni, Processos, 1750, núm. 6, Al, s.f. També ACBG, AHPM 5048, f. 181.

12 ACBG, AHPM F-166, f. 80.

13 ACA. Capbreu de Súrria. Notarials, Cardona, 76.

Entre 1769 i 1770 té arrendat el molí Jacint Ayats, paperer de Manresa,¹⁴ que l'any 1772 va ser l'arrendatari del nou molí paperer de Reguant.

El 5 de novembre de 1770 morí Joan Alsina i Marquilles. En una de les clàusules del seu testament manava «que cremian alrededor de mon cadàver vuyt ciris y quatre atxas grogas, y que estas las aportian quatre paperers dels que residiran en lo molí paperer tinch en lo terme de dita vila de Súria, los quals deuran també aportar dit mon cadàver».¹⁵

En els anys que van de 1774 a 1785 tenim documentat l'arrendament del molí a Anton Lluçia i Gavarró. Els contractes d'arrendament eren triennals. El primer es va establir entre el 15 de gener de 1774 i el 14 de gener de 1777 i en aquest Anton Lluçia consta com a paperer de Capellades.¹⁶ Tot i que estaven vinculats a Capellades, els Lluçia en realitat eren paperers de Sant Pere de Riudebitlles. El preu de l'arrendament era de 525 lliures, a raó de 175 lliures l'any. Sabem que més tard Anton Lluçia va tornar a arrendar el molí, segurament per un període de cinc anys.¹⁷ Al cap d'un temps, Anton Lluçia va arrendar altre cop el molí, de nou per tres anys, és a dir, entre el 15 de gener de 1782 i el 14 de gener de 1785. Aquest contracte d'arrendament, similar a tots els altres, diu:

«Arrendament:

Dia disset del mes de juliol del any mil set cents vuytanta hu, en la vila y parròquia de Sant Christòfol de Súria, bisbat de Vich.

Sia manifest y notori que nosaltres Maria Alsina y Marquillas viuda deixada de Jaume Alsina y Soler, y Anton Alsina y Riber, jove pagès, en los noms de usufructuària thenutària y propietari respective de la universal heretat y béns del dit Jaume Alsina y Soler y de Joan Alsina y Marquillas pagès, tots de la present vila de Súria y en aquell altre nom, modo y forma que millor hagia lloch en dret. De grat y certa ciència nostra per lo temps de tres anys continúos que comensaran a córrer lo dia quinse del mes de janer del any mil set cents vuytanta dos y finiran lo dia catorse del mes de janer del any mil set cents vuytanta sinch, arrendam y per títol de arrendament donam y concedim a Anton Lluçia paperer del terme y parròquia de esta mateixa vila de Súria, present, y acceptant, y als seus y a qui voldrà, dit temps durant, tot aquell molí paperer ab sas tres rodas, servitut de ayguas, arreus, pertretxos y demás cosas que en ell se encontran per la fàbrica corrent de paper que en dits respective noms tenim y possem en lo terme de la present vila de Súria a la immediació del riu Cardoner.

Lo qual arrendament fem com millor dir y entendre se pot ab los pactes baix escrits y següents:

---

14 ACBG, Fons Muncunill.

15 ACBG, Fons Muncunill.

16 ACBG, AHPM 5328, f. 58-60.

17 ACBG, AHPM 5335, f. 153-154.

Primerament, ab pacte que nosaltres dits arrendadors nos obligam en deixarvos y cedirvos per lo termini dels tres anys del present arrendament tots los arreus, instruments y servituts necessàries per lo corrent de la fàbrica de dit molí que actualment se troban en ell, dels quals podreu valervos com a compresos en lo present arrendament debentlos mantenir, y compondrer com y també comprarlos nous sempre y quant se necessita, de manera que finit lo arrendament serà obligació vostra lo donarnosne bo y lleal compte, per lo qual efecte, antas de comensarlo deurem amigablement tots junts de conformitat fer y formar una descripció e individual evaluació de aquells per medi de dos personas expertas elegidoras una per part, e igual descripció y evaluació per medi de las mateixas personas expertas luego de finit lo arrendament, si viuran, y no vivint, per medi de altres dos personas expertas igualment elegidoras, y tot lo que ab la descripció y evaluació última constarà haver disminuït y deteriorat dits arreus, instruments o servituts, serà obligació vostre refernosho y esmenarnosho ab diners, y si constarà haver augmentat, serà obligació nostre lo pagarvos y satisfervos totas las milloras y augments en la mateixa conformitat que ho judicaran ditas personas expertas.

Item, ab pacte que a més del preu del present arrendament nos hajau de pagar y correspondrer en cada hu de dits tres anys, quaranta lliuras de ferro obrat y trenta pessas de corda de mirador, tot bo y rebedor, en recompensa del ferro y cordas que podran consumir-se y disminuir-se per lo corrent de dita fàbrica y molí durant lo present arrendament.

Item, ab pacte que també nos hajau de entregar y correspondrer en quiscun de dits tres anys dos raymas de paper de escriurer, la una del igualat y dos raymas del de estrassa, tot bo y rebedor en nostra casa.

Item, ab pacte que serà de la obligació vostre lo pagar la contribució del catastro de dit molí durant los tres anys del present arrendament indemnissant de son pago a nosaltres y als nostres.

Item, ab pacte que si fos cas que durant lo present arrendament se espatllàs per motiu de algun ayguat o altre acàs la resclosa y la assèquia que acompanya la aigua al dit molí, serà obligació nostra lo ferla compondrer luego a nostras costas y si per la composició se necessitava molt temps, de manera que passassen més de sis dias per tornar a son estat de antes, en est cas tots los dias que se verificaran de después els sis que immediatament hauran passat des del dia que se haurà espatllada la assèquia o resclosa y que esta no podrà conduhir la aygua necessària a lo menos per lo corrent de una roda de las que se troban en lo molí, vos los refarem y esmenarem, és dir que se haja de defalcar del preu del present arrendament rato¹⁸ per quantitat del que correspondria per quiscun dia después dels sis immediats y subsegüents al en què se haurà espatllat la assèquia o resclosa anant aquella corrent; si emperò se

---

18 Rata: Prorrata (DCVB); parte proporcional (Diccionario de la Lengua Española, Real Academia Española -RAE-).

verificassen més de dotze dies después de espatllat lo conducto de la assèquia o resclosa y que per misèria o escacés de aygua no pogués anar més que una roda, en est cas serà obligació nostre lo refervos y esmenarvos totas las fallas que per falta de aygua faran las altres rodas después dels dotze dies de haverse espatllada la assèquia o resclosa fins y atant de haverse compost y puga donar la aygua com antes de espatllarse, debentse defalcgar igualment del preu del present arrendament com està dit de la primera roda.

Item, ab pacte que sempre y quant la assèquia y bassa del molí sian brutas degan limpiarse y escurarse dos diferents vegadas lo any a iguals costas de nosaltres dits arrendadors, de vos dit arrendatari y del arrendatari del molí fariner que se troba immediat al que vos arrendam y pren la aygua de la mateixa assèquia, conforme aixís ho tenim ab ell pactat, posanthi cada hu dels tres interessats un home o los que se necessitian per iguals parts y porcions y si a més de las dos vegadas lo any, necessitarà dita assèquia de limpiarse altre o més vegadas, deurà venir a nostre càrrech tant solament lo cuidar y costejar los gastos de limpiarla.

Item, ab pacte que nosaltres dits arrendadors nos obligam en mantenir y fer fer en dit molí paperer sempre y quant se necessita per defecte o inutilitat de las que vuy en dia en ell se encontran, las rodas, arbres, claus, entremitsgs,¹⁹ prempsas y ferra-menta, a excepció de la que consum la bomba que està y tots los demés arreus e instruments degan venir a càrrech de vos dit arrendatari lo ferlos y respectivament mantenirlos, salvant sempre la descripció y evaluació faedora com sobre queda pactat.

Item, ab pacte que si lo dia que finirà lo present arrendament vos esdevindreu en tenir pasta previnguda o altre artefacto y maniobra de vostre ofici imperfeta, pugau pendrevos tots los dias necessitareu después de finit lo arrendament per acabar de purificar y perfeccionar la obra comensada usant de las cosas arrendadas en la conformitat ne usareu y podreu usar durant lo present arrendament però serà obligació vostra lo pagarnos y contribuhirnos en aquells dias de més, rato per quantitat a porporció del preu del arrendament.

Item, ab pacte que nos reservam lo dret y facultat de pendrer o fer pendrer de la mencionada assèquia la aigua necessària per a fer còrrer dos molas juntas continuament del molí fariner sobreindivuat. Y si fos lo cas que la aigua que se ocuparà per est efecte faltàs al molí que vos arrendam, de manera que per est defecte de aigua haguessen de parar una o totas las rodas que en ell se troban, esto no obstant, no sia de nostra obligació lo esmenarvos est detriment ni pagarvos falla alguna ni rato per quantitat.

Item, ab pacte que ab lo present arrendament va comprés y cedim a vos dit arrendatari durant dit temps lo ús y servitut de aquellas dos casetas immediatas a dit

---

19 Entremetjos: Estris, instruments, especialment els d'una art, ofici, feina determinada (DCVB).

molí, esto és, la del forn ab lo ús de la parola que allí se encontra y la caseta del costat, menos en quant a la cambra que si troba que ha de quedar reservada per nosaltres dits arrendadors.

Item, ab pacte que serà de la obligació de vos dit arrendatari lo permetrer y deixar pastar en lo forn sobremencionat al arrendatari del molí fariner immediat al que vos arrendam sempre que ho necessitia per son abast y lo de sa família.

Item, ab pacte que ab est arrendament va també comprés y cedim a vos dit arrendatari durant dits tres anys lo ús y servitut del hort que se encontra immediat a dit molí paperer y un trosset o quadro de terra de dos cortans de sembradura, esto és de la que nosaltres tenim y possehim en las Hortas de la present vila, esto és lo un any en lo Hort Gran y lo altre any en lo hort de Bollons, sempre interpoladament.

Item, ab pacte que deureu vos dit arrendatari ajudar a posar la palanca que dóna pas a dits molins per lo riu Cardoner sempre que la aygua la facia caurer.²⁰ Y així mateix serà obligació vostre y dels vostres lo cuydar y administrar lo sobredit molí y tots sos arreus a ús y costum de bon fabricant.

Y aixís ab dits pactes y no sens ells ni en altre manera extrahem las ditas cosas de nostre poder y domini cedint a vos dit Anton Llucià arrendatari y als vostres, tots nostres drets y accions per a que pugau usarne com millor vos convinga del mateix modo y forma que nosaltres podiam antes del present arrendament, constituhintvos nostre procurador com en cosa pròpria.

Lo preu del present arrendament és mil dos centas setanta sinch lliuras moneda barcelonesa a rahó de quatrecentas vint y sinch lliuras per quiscun de dits tres anys, pagadoras per tersas vensudas ab tres iguals pagas de quatre en quatre mesos, de mans pròpias nostras y dels nostres ab moneda usual y corrent.

Y així renunciant a la excepció...

=Per dita Maria Alsina y Marquillas firmo jo Dr. Benet Trias=

=Anton Alzina y Riber=

=Anton Llucià y Gavarró=

Testimonis de estas cosas són lo Dr. en medicina Benet Trias y Joan Quinquer menor, pagès, los dos de la present vila de Súria, y jo Pau Raurés y Capdevila notari públic y real de la ciutat de Manresa».²¹

Hi ha diverses coses que val la pena comentar d'aquest document. En primer lloc el preu de l'arrendament ha pujat sensiblement respecte a 1774. Ara es paguen 1275 lliures a raó de 425 lliures per any, la qual cosa significa una pujada del 142.85% en 8 anys. A més a més, en el primer contracte, l'any 1774, hi consta que els Alsina han

---

20 La primera palanca la va fer construir Joan Alsina, l'any 1750, per facilitar el pas al molí fariner, ja que quan els aiguats impedièn creuar el riu la gent anava a moldre el blat a altres molins. Per passar es feien pagar dos diners de pontatge. (ACA, Reial Patrimoni, Processos, 1750, núm. 6, Al, s.f.). La palanca s'ha refet moltes vegades al llarg dels anys, cada vegada que el riu se l'ha endut i sempre al mateix indret, on encara avui hi ha un pontarró de formigó.

21 ACBG, AHPM 5335, f. 119-121.

deixat dues-centes lliures a Anton Lluçà «a fi de què pugau més comodament expedir vostres negocis y beneficiar los efectes y maniobras de vostre ofici».²² Això ens fa pensar que potser el molí havia estat aturat o que el negoci paperer havia passat una crisi, mentre que en els vuit anys següents Anton Lluçà va ser capaç de redreçar el molí dels Alsina de manera important i va obtenir prou beneficis per fer que els Alsina li apliquessin un augment d'aquesta magnitud. En qualsevol cas la fàbrica havia d'haver millorat molt, ja que Anton Lluçà pagà el preu demanat. L'any 1775 hi havia 109 molins paperers a Catalunya, dels quals 23 estaven aturats. En aquella època a Súria hi havia dos molins paperers funcionant, el dels Alsina i el dels Reguant.²³

A banda d'això, queda clara l'existència en el mateix conjunt productiu d'un forn de pa per al servei dels arrendataris dels diversos molins. També és un fet que al molí hi havia tres rodes. Per altres documents²⁴ sabem que es tractava d'un molí de maces i no de piles holandeses. Això vol dir que hi havia tres arbres per trinxar els parracs podrits i preparar la pasta de paper.²⁵ Una roda s'anomenava de rapís,²⁶ la segona era la roda de trenc i la tercera era la de retrenc. Cadascuna tenia cinc piles, amb una maça a cada pila. En total al molí hi havia 15 maces. Hi havia dues tines i dues premses. També sabem que hi havia una bassa per assegurar el subministrament d'aigua al molí, cosa habitual en els cursos d'aigua irregulars o sobreexplotats.

El document també ens parla de dues menes de paper. El paper d'escriure de qualitat –que normalment era conegut com a paper floret– que podia ser o no igualat (tallats tots els fulls iguals) i el paper d'estrassa, més bast i per a usos comercials. Abans, en el document del paperer Marcoval hem vist també que s'hi feia paper de fumar i paper de color. Així mateix, criden l'atenció els vint quintars d'espardenyes que, sens dubte, formaven part de la matèria primera per fer la pasta de paper. Les carnasses, o restes de pells i vísceres d'animals, s'utilitzaven per fabricar la cola que es feia servir per encolar el paper.

En la dècada de 1780 a 1790 trobem a Súria el mestre paperer Josep Guarro.²⁷

Més tard, almenys des del 14 de juny de 1804, el molí estava, en les seves dues terceres parts, arrendat als germans Serra i Franch, paperers de Capellades. Qui en tenia cura era Joan Serra i Franch. Amb motiu de la seva mort, l'any 1810, es va fer inventari dels seus béns:

---

22 ACBG, AHPM 5328, f. 58-60.

23 MADURELL, J. M. *El paper a les terres catalanes. Contribució a la seva història*, vol. 1, Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1972, p. 61-64.

24 ACBG, Fons Muncunill.

25 Vegeu De la Lande, *Arte de hacer el papel*, Madrid: Pedro Marín, 1778.

26 Potser d'arrapar (separar violentament, DCVB).

27 ACA. Capbreu de Súria. Notarials, Cardona, 76.

«En nom de Déu sie. Amen. Maria Serra y Miró viuda de Joan Serra, paperer del terme de la vila de Sant Cristòfol de Súrria, bisbat de Vich y corregiment de Cervera, com a thenutària que és dels béns que foren de dit son difunt marit, per son dot, creix y altres crèdits segons la antiga prescrita y lloable constitució de Barcelona y constitució general de Catalunya estatuhida en Perpiñà que comensa: Hac nostra. Sens perjudici del usdefruit a ella llegat per lo mateix son marit en son últim y vàlido testament que otorgà en poder del reverent Joseph Vilanova, prebere y vicari de la parroquial iglésia de dita vila de Súrria als vint y set de mars mes prop passat; Francisco Serra y Joaquim Serra comerciants de la vila de Capellades en nom de tudors y curadors de las personas y béns dels povills, fills y hereus del expressat Joan Serra per est elegits en son últim testament sobrecaletat junt ab altres germans del difunt que se troban ausents y un dells habitant en la vila de Madrid. Volent gaudir dels privilegis y prerrogativas per lo dret concedits als qui prenen inventari y evitar los perjudicis y penas que del contrari sels podrian seguir, per sò constituhits junt ab mi lo notari y testimonis avall escrits en la casa y molí paperer propici de Joan Alsina de Súrria, situat en lo dit terme ahont habitaba y morí lo expressat Joan Serra y precehint est venerable señal de la Santa Cr+eu y en aquell modo y forma que en dret tinga lloch, han pres inventari dels béns pertañents a la universal herència del predit Joan Serra, lo qual ha tingut principi y fi en lo die present y havall escrit, no haventse pogut verificar antes son comensament per haver acordat pendrerlo junts, la viuda y curadors, per sa major legalitat y authentisitat y no haverse pogut lograr antes sa rehunió respecte de havitar a bastan distància dits tudors y curadors y no haverlos estat fácil verificarla per la invasió dels francesos en la ciutat de Manresa, ahont han permanescut per molts dias, motiu per lo qual se han diferit las exèquias funerals del difunt en qual solempnitat, en que se han rehunit la viuda ab los tudors y curadors y altres parents, se ha passat de comú consentiment a la descripció e inventari, havent per est efecte previngut de antemano notari que no se trobà en dita vila de Súrria, y han confesat haver encontrat las cosas següents:

Primo. Vint y quatre llansols, un de tela, dos de bri y los restants vint y hu de bri y estopa, tots usats.

Item. Nou màrfegas usadas de bri y estopa.

Item. Nou llits ordinaris ab sas pots y banchs, usats.

Item. Set flasadas, sinch de bonas y las dos restants molt estropeadas.

Item. Quatre matalasos, los dos nous y los altres usats.

Item. Dos conxas de cotó indiana, usadas.

Item. Un cobrellit de indiana, usat.

Item. Sis coxineras, las quatre de fil y cotó y las dos de bri, usades.

Item. Dotse coxins de telas, los tres plens de llana y los restants de borra.

Item. Vint tovallons, los deu de flor de janesta y los deu restants de fil y cotó, usats.

Item. Quatre tovallolas de fil y cotó, usadas.

Item. Dotse aixugamans de bri y estopa, usats.

Item. Quinse estovalles las sinch bonas, las tres de flor de janesta y las dos de fil y cotó y las restants de bri y estopa, usadas.

Item. Quatre arrobas de estopa filada.

Item. Dos caixas de pi vellas y dins de ellas onse camisas usadas, dos capas de paño, la una negra y la altre roja, un gambeto de paño, dos calsas de estameña, un sombrero y una gorra dolent, un jech de vellut de color de oliva, altre de bayeton, un jech de piteus, dos armillas de seda, dos de cotonina, dos parells de mitjes de seda y dos de lli, un parell de sabatas, unas sivellas de las xarrateras de plata y una faixa de seda.

Item. Una taula ab son calaix de fusta de pi y altres dos de estendrèr papé.

Item. Nou cadiras usadas y una escombra ab son mànech.

Item. Una sort de plats y ollas, xicanas, porrons, satrills y vasos de vidre, tot usat.

Item. Divuit culleras y forquillas de llautó usadas y vint y quatre de fusta.

Item. Dos xocolateras de aram, usadas.

Item. Una escorradora y un cullé tot de aram, usat.

Item. Dos cantis de aram, usats.

Item. Una marmita y un casó també de aram, usats.

Item. Tres paellas y uns clamàstechs de ferro, tot usat.

Item. Quatre paellas las dos grans y las dos petites.

Item. Dos llevas.

Item. Una pala, uns aumolls y torradoras.

Item. Sis cobertoras, las tres grans y las altres petites, de ferro, usadas.

Item. Dos graellas de ferro, usadas, y un ferro del foch.

Item. Una llomanera petita de llautó usada.

Item. Deu llums de ferro, usats.

Item. Sis bots, los quatre de posar vi y los restants de posar oli, molt usats.

Item. Dotse sachs entre bons y medians.

Item. Dos gerras de mitja càrrega per posar oli, usadas.

Item. Quatre bótas, las dos de dos càrregas y la una de ellas plena y las dos restants de càrrega buidas.

Item. Una pastera de túmbol ab tots sos guarniments, tot usat.

Item. Dos rellotges lo un de plata de botxaca y lo altre de paret ab sa caixa.

Item. Una llanterna petita de llautó.

Item. Unas alforjas de couro bonas y una espuela.

Item. Cent càrregas de lleña de pi y de roure.

Item. Tres paners los dos grans y lo altre petit.

Item. Tres orinals de terra y un de vidre.

Efectes de la fàbrica de paper

Item. Tres romanas ab sos pilons, las dos grosas y la altre petita, usadas.

Item. Un mullador y dos calderas de aram, usats.

Item. Sis casas y quatre cavaços de aram.

Item. Dos parpals de ferro.

Item. Un càvach, aixada, rasclera y quatre tascons de estallà y una masa.

Item. Un torn y espolsador de fil de ferro, usat.

Item. Quatre postas una de nova y tres usadas junt ab quatre parells de formas, las dos corrents y las restants molt usadas.

Item. Dos ganivets de frata,²⁸ molt usats.

Item. Planxas, claus, y sabatas y demés ferros adherents a las pilas pròpias del difunt quedant retirat lo que encontrà lo die entrà en lo molí que se guarda per retornar al dueño del molí.

Item. Las rejas de todas las finestras, usadas, y los barnats²⁹ de las portas que en lo die se encuentran.

Efectes o caudals del molí

Item. Paper encolat floretillo,³⁰ doscientas xixanta sinch raimas.

Item. Del mateix en postas, cent quaranta vuit raimas.

Item. Paper de estampa en postas, noranta raimas.

Item. Del mateix en pasta, quatrecentas trenta raimas.

Item. Del mateix en pasta de floretillo, vint raimas.

Item. Quaranta raimas de floretillo apartadas.

Item. Paper existent floretillo enviat en Cadis per embarcar, en poder de Pere Fages de Reus, doscientas vint raimas; en poder de Ignasi Bas de Tarragona, cent y deu raimas; en poder del Sr. Miquel Elias de Vilanova, siscentas trenta raimas.

Item. Setse quintars de carnasas.

Item. En diner metèllich, mil doscientas cinquanta lliuras.

Item. Dos matxos, un pèl negra y altre castanyo, lo un clos y lo altre de sinch anys, ab sos bastos corrents y una albarda dolenta.

Item. Dos tocinos salats y dos de cria.

Item. Un sach ab una quartera de farina y mitja en pa pastat.

---

28 Fretar: Fregar (DCVB).

29 Bernat: Barra de ferro que per un cap va penjada al brancal d'una porta i per l'altre té un ganxo o colze que encaixa dins una anella de la porta per tancar aquesta en fort, de manera que la barra forma triangle amb la línia de la porta i amb la del brancal (DCVB).

30 Floret: Paper de la millor qualitat (DCVB).

Estos béns y no altres són los que dita Maria Serra y Miró viuda thenutària y usufructuària, Francisco y Joaquim Serra tudors y curadors han confesat haver en-contrat fins lo die present, pertaïents y espectants a la universal herència del expre-ssat Joan Serra, difunt, protestant que si en avant encontraran o tindran noticia de altres béns pertaïents a dita herència los afañiran y continuaran en lo present inven-tari o bé ne faran altre de nou. Y la dita Maria Serra y Miró confessa que tots los dits béns quedan en son poder y càrrech per conservació de sos drets, los que promet custodiar y guardar y de ells donarne compte y restituhirlos, en tot cas que tinga lloch la restitució del present inventari, sens dilació ni excusa alguna, ab lo acostumat salari de procurador y ab restitució y esmena de tots danys y gastos, per lo que obliga tots sos béns y drets mobles e immobles haguts y per haver, renunciant a tot y qualsevol lley y dret que valer y ajudar li puga. Y se queda advertit per lo notari infras-crit que del present inventari se deu pendrer la rahó en los oficis de hipoteques corresponent dins un mes, que altrament no farà fe per los efectes previnguts ab la Real Pragmàtica. En testimoni del que fan y firman lo present inventari en lo dit terme de Sant Christòfol de Sùria als nou dias del mes de maig any del senyor de mil vuitcents y deu. Presents per testimonis Joseph Bru y Francisco Sinyol paperers de la expressada vila de Sant Christòfol de Sùria, bisbat de Vich y corregiment de la ciutat de Cervera.

=Per Maria Serra y Miró firmo jo Joseph Bru=

=Francisco Serra y Franch, curador=

=Joaquim Serra y Franch, curador=

En poder de mi lo notari avall escrit fas fe conèixer a dita usufructuària y curadors y que estos han firmat de sas pròpias mans y per la viuda usufructuària, de sa volun-tat per no saber escriurer, ha firmat Joseph Bru, altre dels testimonis.

=Thomàs Rallat, notari=»

En primer lloc, crida l'atenció de l'inventari la presència de 9 llits i 24 llençols, quantitat del tot exagerada per l'època i que només s'explica acceptant que una gran part dels treballadors del molí –si no tots– també vivien al molí. Que les activitats fabrils es barrejaven amb les domèstiques ho prova el fet que entre els objectes domèstics s'esmenti «una taula ab son calaix de fusta de pi y altres dos de estendrer papé».

També sobta el fet que els aparells del molí no semblin gaire nombrosos. De fet, els que figuren a l'inventari són propietat de Joan Serra i cal creure que el molí era ben equipat per part dels Alsina. Destaca un «mullador», un «torn espolsador» i «qua-tre postas i quatre parells de formes». La posta era la pila de paper que es feia des-prés del premsat, un cop separats els saïals. Els fulls es dipositaven damunt d'una planxa de fusta inclinada per escórrer l'aigua, amb la qual es traslladaven al mirador. Aquesta peça de fusta també s'anomenava posta. Finalment es diu que totes les reixes de les finestres i els bernats de les portes són de Joan Serra, així que el molí

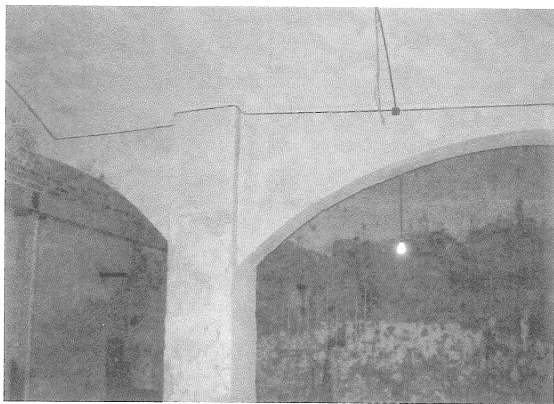
devia estar força desprotegit quan Joan Serra se'n va fer càrrec. Això podria ser un indicatiu que, quan Joan Serra se'n va fer càrrec, el molí estava aturat.

En l'apartat del paper destaquen el de floret –que era el de qualitat– i el d'estampa. Sembla que eren els únics tipus de paper que fabricava el molí, tot i que el destí dels productes arribava fins al port de Cadis, on embarcava, segurament cap a Amèrica. Cal notar també els

setze quintars de carnasses que es feien servir per encolar el paper que, un cop sec, se submergia en un bany amb restes de carnassa i pells d'animal bullides.

Aquest inventari i l'estructura arquitectònica de l'edifici actual ens permet afirmar raonablement que, en realitat, el molí paperer no era altra cosa que la que avui es coneix com la casa de la Fàbrica Vella. Aquest és un edifici singular, molt modificat pel pas del temps i per les diverses finalitats a què s'ha destinat. Actualment té els baixos compartimentats en tres estances, dues de les quals es destinen a garatges. Al nivell de la segona planta de l'edifici s'hi observen quatre antigues obertures per llevant, avui parcialment tapiades, i quatre per ponent, també aparedades en part. Aquesta planta eren les antigues golfes i corresponia al mirador on s'assecaven els fulls de paper. L'actual caixa d'escala es troba en l'afegit de 1853, quan es va fer la fàbrica tèxtil i l'edifici va ser destinat a habitatges. És una gran caixa d'escala típica de les fàbriques del segle XIX. Sabem per Emili Lorente, l'únic inquilí actual, que a l'angle sud-est de la part antiga hi havia una caixa d'escala per la qual abans s'accedia als pisos.³¹ Aquesta escala va caure en desús quan es va fer l'ampliació i, al final, es va tapiar.

Pel que fa als baixos de l'edifici, en sentit longitudinal i a la part central, hi ha dues grans arcades amb un pilar al mig que separen dues naus cobertes amb volta, de manera que aquells baixos eren una gran sala exempta on hi havia les piques i els altres estris del molí paperer i era el lloc on es treballava el paper. Aquesta estructura la trobem exactament igual al molí paperer de Capellades, on les naus longitudinals cobertes amb volta estan separades per parets en les quals s'obren dos grans arcs. Tot plegat dona una distribució molt típica d'aquells espais (vegeu imatge 1).

Imatge 1. El molí paperer.

---

31 Entrevistat el 8.10.2005.

En resum, al segle XVIII, el conjunt de la Fàbrica Vella estava constituït per quatre edificis: el molí paperer –avui bloc d'habitatges–, el molí fariner, on posteriorment hi hagué l'edifici de la fàbrica Muncunill, i dues casetes, una de les quals contenia un forn de pa. A més a més, hi havia un hort adjacent per al consum dels moliners. Una sèquia que seguia el traçat del canal actual i que s'acabava separant en diversos recs portava l'aigua a les basses dels diversos molins. El rec del paperer passava a tocar la casa de la Fàbrica Vella, on hi havia les tres rodes del molí. Un altre rec anava cap al molí fariner, que tenia dues moles i, per tant, dos rodets. Un conjunt de palanques de fusta permetia creuar el riu amb comoditat, tot i que hi havia un gual que fins fa pocs anys encara s'usava per accedir al barri de Salipota.

Els darrers mestres paperers que coneixem van ser Pau i Anton Ferrer i Sagristà, de Capellades, que el van tenir llogat des del 14 d'octubre de 1824 fins al 21 de juliol de 1829; Anton Baqués, de Capellades, des de l'1 de gener de 1830 fins al 30 de juny de 1831; Macià Farriols, de Carme, des de l'1 de juliol de 1833 fins al 2 de febrer de 1838 i, finalment, Joan Pons (a) Casasayas, paperer de Manresa, entre els anys 1842 i 1851.³²

3. La fàbrica Muncunill i Parellada

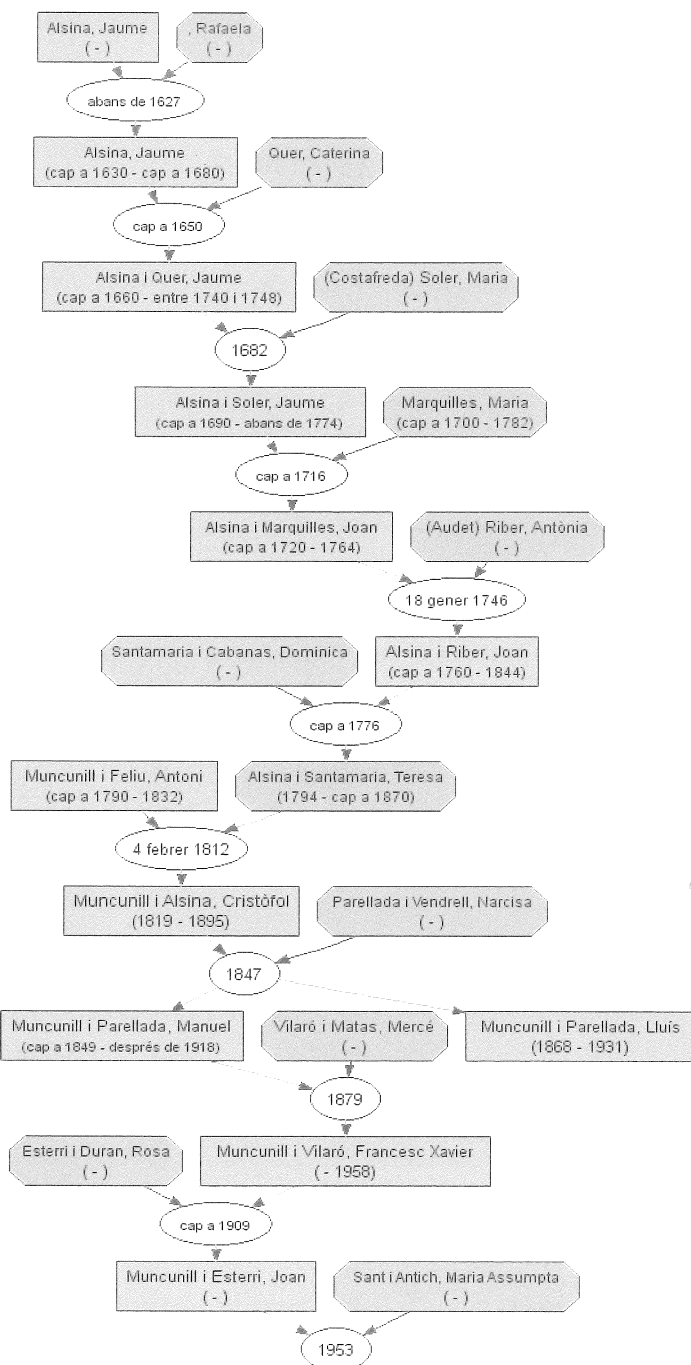
El 16 de novembre de 1842, Joan Alsina i Riber declarava que durant la primera guerra Carlina havia tingut pèrdues per valor de 105.333 rals per l'incendi de dos molins, un de farina i un de paper, per la destrucció de la seva casa principal i per la tala d'oliveres i ceps.³³ Uns mesos abans, el 5 d'abril de 1842, havia llogat per quinze anys l'edifici del molí paperer a Víctor Faura, comerciant d'Artés.³⁴ De l'edifici només en quedaven els baixos, i Víctor Faura havia d'aixecar dos pisos i golfes per instal·lar-hi una fàbrica de filats de cotó. En el contracte s'especificava que no es podrien carregar pilars sobre les voltes que, per tant, s'havien conservat. També quedava clar que el preu de l'arrendament era el cost de les obres que havia de fer Faura, ja que al final dels 15 anys, el 1857, totes les obres quedarien en propietat dels Alsina.

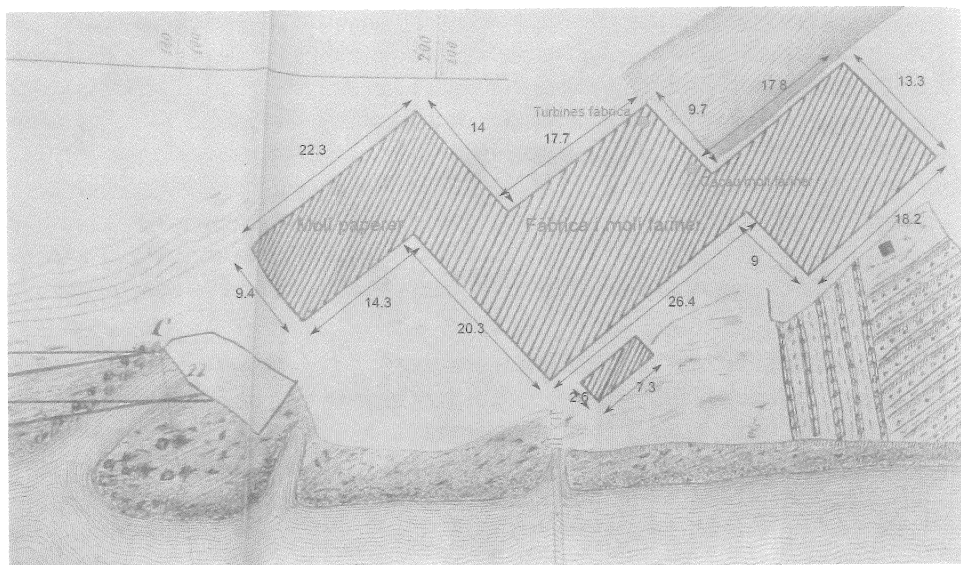
32 ACBG, Fons Muncunill i AHPM 5720, f. 143-145.

33 Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (BOPB), núm. 326, 28.3.1843, p. 3-4. La primera guerra Carlina va ser especialment dura per a Súria. Sabem que el poble va ser saquejat i incendiat pels carlins. Hi ha moltes notícies de cases cremades i derruïdes. A l'inici de la guerra, l'últim hereu dels Alsina, Joan Alsina i Riber, va abandonar la casa de Súria on vivia i es va traslladar a viure amb la seva filla Teresa Alsina al mas Muncunill de Fals. Quan va morir, l'any 1844, en l'inventari dels béns diu que la «multitud de mobles y robas que tenia lo difunt mentras vivia en la vila de Súria foren extraviats per ser poble fortificat y secajat y cremat en la entrada a la forsa que feren los carlistas en ell» (ACBG, AHPM 5697, f. 635-636). També és rellevant el fet que l'any 1827 Miñano, en el seu diccionari, indica que Súria té 750 habitants, mentre que Madoz, l'any 1849, diu que els habitants són 275. No hi ha cap dubte que la disminució de la població va ser a causa de les morts i de l'èxode massiu provocat per la guerra.

34 ACBG, AHPM 5695, f. 206-208. L'any 1838 Víctor Faura havia fundat dues fàbriques de quatre telers a Artés. (vegeu BENET, A. i CASÓLIVA, G., *Artés, a Història del Bages*, vol. 1, p. 107, Edicions Parcir: Manresa, 1987)

Imatge 2. Genealogia Alsina-Muncunill

Imatge 3. Plànol de l'any 1871 on es veu la fàbrica i el molí dels Muncunill-Alsina.

El 10 de febrer de 1846, Víctor Faura sotsarrendava a Pere Comes i a Pere Màrtir Cererols, comerciants de Manresa, pel temps que a ell li quedava –deu anys i mig– la part de l'edifici construïda, és a dir, els pisos superiors de l'edifici. En quedava exclòs el molí que Víctor Faura havia arrendat a Joan Pons, paperer de Manresa.³⁵ Al cap de tres mesos, el 18 de maig, es rescindia l'arrendament anterior perquè Comes i Cererols encara no havien pogut prendre possessió de la cosa arrendada.³⁶ El 30 de novembre del mateix any, Víctor Faura formava societat amb Josep Soler, fabricant d'Artés, per fer teixits de cotó a l'edifici que Faura tenia arrendat a Sùria. La societat va rebre el nom de Faura, Soler y Cia.³⁷

Quatre anys més tard, el 1850, hi hagué desavinences entre Cristòfol Muncunill³⁸ i Víctor Faura per les obres que s'havien fet. Tot i que Faura havia aixecat dos pisos i golfes sobre els baixos del molí paperer, segons Cristòfol Muncunill les obres no s'havien fet tal com s'havien pactat. Es van nomenar àrbitres per dirimir el litigi, però cal dir que aquest va acabar al jutjat de Manresa, que va fallar a favor de Cris-

35 ACBG, AHPM 5720, f. 143-145.

36 ACBG, AHPM 5720, f. 325-326.

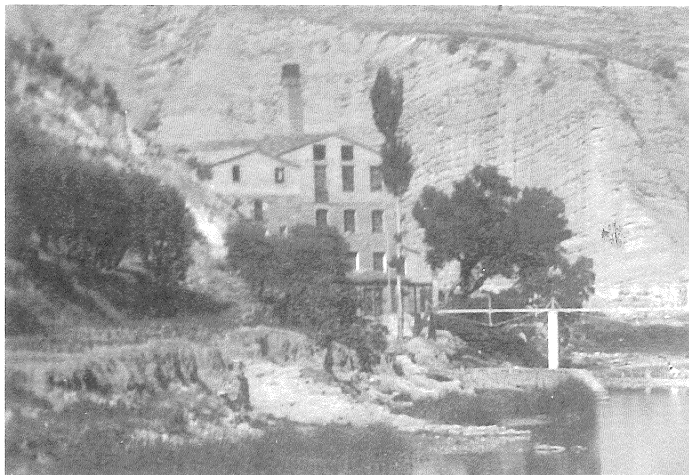
37 ACBG, AHPM 5720, f. 664-666.

38 Cristòfol Muncunill i Alsina era l'hereu de la nissaga Muncunill de Fals. Era fill de Teresa Alsina i nét de Joan Alsina, i va heretar tot el patrimoni dels Alsina. Va ser el pare de l'arquitecte Lluís Muncunill i Parellada (vegeu imatge 2).

tòfol Muncunill.³⁹ Finalment, el 1856, quan faltava un any per acabar l'arrendament, es va acordar que Faura havia de pagar 700 lliures a Cristòfol Muncunill i no hauria de fer les obres que faltaven. També es va acordar que en acabar el lloguer Faura es podria endur del molí paperer tot allò que fos seu, entre altres coses les tres rodes amb les premses.⁴⁰

Mentre tenien lloc les disputes entre Faura i Muncunill, el 29 de novembre de 1853 es va constituir la societat Pío Muncunill, José Parellada y Cia. per fabricar filats de cotó. Al costat del molí paperer s'hi va construir un cos d'edifici d'uns 13 metres d'ample per 24 de llarg (vegeu imatge 3). Es va instal·lar una roda hidràulica per fer moure 2.000 fusos. La societat tenia una durada prevista de vint anys i el gerent seria Pius Muncunill, germà de Cristòfol Muncunill. Els socis eren Teresa Alsina, Cristòfol Muncunill, Pius Muncunill, Josep Llauger i Josep Parellada, amb diversos graus de participació.⁴¹

Els anys 1854, 1855 i 1856 els socis van obtenir importants préstecs de diverses persones per fer front a les despeses derivades de la construcció i ampliació dels edificis de la fàbrica. Quan es va acabar l'arrendament a Víctor Faura, l'any 1857, la seva part es va convertir en l'edifici de pisos de la Fàbrica Vella, que actualment encara és habitat. El 22 de novembre de 1858 Josep Llauger, per fer front a diversos deutes, va cedir tota la seva participació en la societat a Cristòfol Muncunill, que d'aquesta manera va quedar com a soci majoritari de l'empresa.⁴² El 27 de setembre de 1861 els negocis de Josep Llauger sembla que prosperen, ja que Cristòfol Muncunill li retorna la seva participació de 16.000 duros en la societat, de manera que Josep Llauger va tornar a formar part del grup

Imatge 4: La fàbrica Muncunill, Parellada i Cia.

---

39 ACBG, AHPM 5724, f. 134-136.

40 ACBG, AHPM 5734, f. 561-562.

41 ACBG, AHPM 5729, f. 1651-1654.

42 ACBG, AHPM 5739, f. 1155-1156.

Imatge 6. La casa de la Fàbrica Vella, on hi havia el molí paperer.

les velles rodes, l'any 1877 se li'n va afegir una altra, construïda per la casa Planas Junoy y Cia. de Girona (vegeu imatge 5).

El 8 de maig de 1879 Ignasi Abadal i Cots i Pere Parera i Portabella, de Manresa, van constituir la societat Ignacio Abadal y Cia. per fabricar filats i teixits de cotó.⁴⁴ El dia 6 de setembre del mateix any, Cristòfol Muncunill arrendava a la societat d'Ignasi Abadal tots els edificis de la Fàbrica Vella de Súria. La durada de l'arrendament era de sis anys, a partir de l'1 de gener de 1880,⁴⁵ tot i que el dia 14 de febrer de 1882 es va allargar per sis anys més. El 1888 van sorgir divergències entre Cristòfol Muncunill i Ignasi Abadal a causa de diverses reparacions a la fàbrica. La més important era que les turbines quedaven parcialment submergides a l'aigua i no podien donar tota la potència necessària.⁴⁶ L'any 1889 es va fer un nou contracte d'arrendament amb Ignasi Abadal. L'any 1903 Ignasi Abadal va posar en funcionament una altra fàbrica a Súria, la Fàbrica Nova Abadal i, a partir de llavors, la fàbrica Muncunill es va conèixer com la Fàbrica Vella Abadal.

44 ACBG, AHPM 5928, f. 728-731.

45 ACBG, AHPM 5929, f. 1244-1248.

46 ACBG, AHPM 5993, f. 1279-1282.

La Fàbrica Vella va passar per diversos periples, un dels quals va ser la greu inundació del mes d'octubre de 1907, que va obligar a refer tot el sistema de captació i conducció d'aigües. La fàbrica va continuar amb Ignasi Abadal com a arrendatari fins a la seva mort, l'any 1911. A partir de llavors la societat va girar a nom dels fills d'Ignasi Abadal. El juliol de 1920 els Abadal van vendre tots els seus drets i fàbriques de Súria a Eduard Bertrand. El 14 de gener de 1925 un gran incendi va destruir la nau tèxtil, tot i que va respectar el bloc de pisos on hi havia hagut el molí paperer, i va suposar el tancament definitiu de la Fàbrica Vella, que mai no havia deixat de pertànyer a la família Muncunill (vegeu imatges 6 i 7).

Imatge 7. Restes de la fàbrica Muncunill, Parellada i Cia.

Report de descendents per Alsina, Jaume

La generació 1

1. Alsina, Jaume

Jaume va néixer cap a 1600 a Súrria. Es va casar amb Bover(?), Rafaela.

Més sobre Alsina, Jaume:

Naixement: cap a 1600, Súrria.

Casament: abans de 1627, Súrria.

Fills de Bover(?), Rafaela i Alsina, Jaume

i. Alsina i Bover(?), Jaume [11]. Va néixer cap a 1630 a Súrria. Va morir cap a 1680 a Súrria.

La generació 2

11. Alsina i Bover(?), Jaume

Jaume va néixer cap a 1630 a Súrria. Va morir cap a 1680 a Súrria a l'edat de 50 anys. Jaume era el fill d'Alsina, Jaume i Bover(?), Rafaela. Es va casar amb Quer, Caterina.

Més sobre Alsina i Bover(?), Jaume:

Naixement: cap a 1630, Súrria.

Defunció: cap a 1680, Súrria.

Casament: cap a 1650, Súrria.

Fills de Quer, Caterina i Alsina i Bover(?), Jaume

i. Alsina i Quer, Jaume [111]. Va néixer cap al 1660 a Súrria. Va morir entre 1740 i 1748 a Súrria.

La generació 3

111. Alsina i Quer, Jaume

Jaume va néixer cap a 1660 a Súrria. Va morir entre 1740 i 1748 a Súrria a l'edat de 80 anys. Jaume era el fill d'Alsina i Bover(?), Jaume i Quer, Caterina. Es va casar amb Soler i Costafreda, Maria. També es va casar amb N1, Gràcia.

Més sobre Alsina i Quer, Jaume:

Naixement: cap a 1660, Súrria.

Defunció: entre 1740 i 1748, Súrria.

Casament: 1682, Súrria.

Casament Alternatiu: Súrria.

Fills de Soler i Costafreda, Maria i Alsina i Quer, Jaume

i. Alsina i Soler, Bartomeu [1111].

ii. Alsina i Soler, Jaume [1112]. Va néixer cap al 1690 a Súrria. Morí el 3 octubre 1758 a Súrria.

iii. Alsina i Soler, Teresa [1113].

iv. Alsina i Soler, Mariàngela [1114].

Fills de N1, Gràcia i Alsina i Quer, Jaume

i. Alsina i N1, Antoni [1115].

ii. Alsina i N1, Mateu [1116].

iii. Alsina i N1, Gràcia [1117].

La generació 4

1111. Alsina i Soler, Bartomeu.

Bartomeu era el fill d'Alsina i Quer, Jaume i Soler i Costafreda, Maria. Es va casar amb Xoriguera, N.

1112. Alsina i Soler, Jaume.

Jaume va néixer cap a 1690 a Súrria. Va morir el 3 octubre 1758 a Súrria a l'edat de 68 anys. Jaume era el fill d'Alsina i Quer, Jaume i Soler i Costafreda, Maria. Es va casar amb Marquilles, Maria.

Més sobre Alsina i Soler, Jaume:

Naixement: cap a 1690, Súrria.

Defunció: 3 octubre 1758, Súrria.

Casament: cap a 1716, Súrria.

Fills de Marquilles, Maria i Alsina i Soler, Jaume

i. Alsina i Marquilles, Joan [11121]. Va néixer cap a 1720 a Súrria. Va morir el 5 novembre 1770 a Súrria.

ii. Alsina i Marquilles, Jaume [11122].

iii. Alsina i Marquilles, Rosa [11123].

iv. Alsina i Marquilles, Antoni [11124].

v. Alsina i Marquilles, Maria [11125].

vi. Alsina i Marquilles, Ramon [11126].

1113. Alsina i Soler, Teresa.

Teresa era filla d'Alsina i Quer, Jaume i Soler i Costafreda, Maria. Es va casar amb Horta, Joan Pau.

1114. Alsina i Soler, Mariàngela.

Mariàngela era filla d'Alsina i Quer, Jaume i Soler i Costafreda, Maria. Es va casar amb Quingles, N.

1115. Alsina i N1, Antoni.

Antoni era el fill d'Alsina i Quer, Jaume i N1, Gràcia.

Més sobre Alsina i N1, Antoni:

Ocupació: prevere rector de Sta. Maria de Lavit (Torrelavit).

1116. Alsina i N1, Mateu.

Mateu era el fill d'Alsina i Quer, Jaume i N1, Gràcia. Es va casar amb Grevalosa, Magdalena.

1117. Alsina i N1, Gràcia.

Gràcia era filla d'Alsina i Quer, Jaume i N1, Gràcia. Es va casar amb Coll de Comadons, Francesc.

La generació 5

11121. Alsina i Marquilles, Joan.

Joan va néixer cap a 1720 a Súrria. Va morir el 5 novembre 1770 a Súrria a l'edat de 50 anys. Joan era el fill d'Alsina i Soler, Jaume i Marquilles, Maria. Es va casar amb Riber i Audet, Antònia.

Més sobre Alsina i Marquilles, Joan:

Naixement: cap a 1720, Súria.

Defunció: 5 novembre 1770, Súria.

Casament: 18 gener 1746, Súria.

Fills de Ribet i Audet, Antònia i Alsina i Marquilles, Joan

- i. Alsina i Ribet, Antoni [111211]. Va néixer cap a 1755 a Súria. Va morir el juliol 1781 a Súria.
- ii. Alsina i Ribet, Joan [111212]. Va néixer el 1766 a Súria. Va morir l'11 octubre 1844 a Fals.
- iii. Alsina i Ribet, Raimunda [111213]. Va morir el 19 desembre 1821 a Coaner.
- iv. Alsina i Ribet, Maria Teresa [111214]. Va morir el 11 març 1828 a Súria.
- v. Alsina i Ribet, Antònia [111215].
- vi. Alsina i Ribet, Maria [111216].
- vii. Alsina i Ribet, Rosa [111217].

11122. Alsina i Marquilles, Jaume.

Jaume era el fill d'Alsina i Soler, Jaume i Marquilles, Maria.

Més sobre Alsina i Marquilles, Jaume:

Ocupació: prevere rector de Sant Marçal de Terrassola (Torrelavit).

11123. Alsina i Marquilles, Rosa.

Rosa era filla d'Alsina i Soler, Jaume i Marquilles, Maria. Es va casar amb Pasqual, Joan.

11124. Alsina i Marquilles, Antoni.

Antoni era fill d'Alsina i Soler, Jaume i Marquilles, Maria.

Més sobre Alsina i Marquilles, Antoni:

Ocupació: pagès a Guissona.

11125. Alsina i Marquilles, Maria.

Maria era filla d'Alsina i Soler, Jaume i Marquilles, Maria.

11126. Alsina i Marquilles, Ramon.

Ramon era el fill d'Alsina i Soler, Jaume i Marquilles, Maria.

La generació 6

111211. Alsina i Ribet, Antoni.

Antoni va néixer cap a 1755 a Súria. Va morir el juliol 1781 a Súria a l'edat de 26 anys. Antoni era el fill d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia.

Més sobre Alsina i Ribet, Antoni:

Naixement: cap a 1755, Súria.

Defunció: juliol 1781, Súria.

111212. Alsina i Ribet, Joan.

Joan va néixer el 1766 a Súria. Va morir l'11 octubre 1844 a Fals a l'edat de 78 anys. Joan era el fill d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia. Es va casar amb Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Ribet, Joan:

Naixement: 1766, Súria.

Defunció: 11 octubre 1844, Fals.

Casament: cap a 1786, Súria.

Fills de Santamaria i Cabanas, Dominga i Alsina i Ribet, Joan

- i. Alsina i Santamaria, Miquel [1112121]. Va néixer l'1 gener 1788 a Súria. Va morir el 4 maig 1823 a Súria.
- ii. Alsina i Santamaria, Josep [1112122]. Va néixer el 26 febrer 1790 a Súria. Va morir el 31 juliol 1793 a Súria.
- iii. Alsina i Santamaria, Joan [1112123]. Va néixer el 3 juliol 1791 a Súria. Va morir el 8 agost 1795 a Súria.
- iv. Alsina i Santamaria, Maria Teresa [1112124]. Va néixer el 10 agost 1793 a Súria. Va morir cap a 1870 a Fals.
- v. Alsina i Santamaria, Maria Dominga [1112125]. Va néixer el 22 desembre 1795 a Súria. Va morir el 13 desembre 1821 a Súria.
- vi. Alsina i Santamaria, Antònia [1112126]. Va néixer el 16 juny 1797 a Súria. Va morir el 23 setembre 1798 a Súria.
- vii. Alsina i Santamaria, Raimunda [1112127]. Va néixer el 23 juny 1799 a Súria. Va morir el 21 febrer 1801 a Súria.
- viii. Alsina i Santamaria, Josepa [1112128]. Va néixer el 15 maig 1801.
- ix. Alsina i Santamaria, Raimunda [1112129]. Va néixer el 8 abril 1803 a Súria. Va morir el 20 novembre 1806 a Súria.
- x. Alsina i Santamaria, Antònia [111212A]. Va néixer el 23 abril 1806 a Súria. Va morir el 24 gener 1816 a Súria.
- xi. Alsina i Santamaria, Maria Leonor [111212B]. Va néixer el 4 juliol 1808 a Súria. Va morir l'11 abril 1830 a Súria.
- xii. Alsina i Santamaria, Raimunda [111212C]. Va néixer el 21 setembre 1811 a Súria.
- xiii. Alsina i Santamaria, Rita [111212D]. Va néixer el 25 febrer 1814 a Súria.

111213. Alsina i Ribet, Raimunda.

Raimunda va morir el 19 desembre 1821 a Coaner. Raimunda era filla d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia. Es va casar amb Ribera, N.

Més sobre Alsina i Ribet, Raimunda:

Defunció: 19 desembre 1821, Coaner.

111214. Alsina i Ribet, Maria Teresa.

Maria Teresa va morir el 11 març 1828 a Súria. Maria Teresa era filla d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia. Es va casar amb Tordell, N..

Més sobre Alsina i Ribet, Maria Teresa:

Defunció: 11 març 1828, Súria.

111215. Alsina i Ribet, Antònia.

Antònia era filla d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia. Es va casar amb Serra i Savila, Joan.

111216. Alsina i Ribet, Maria.

Maria era filla d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia.

111217. Alsina i Ribet, Rosa.

Rosa era filla d'Alsina i Marquilles, Joan i Ribet i Audet, Antònia.

La generació 7

1112121. Alsina i Santamaria, Miquel.

Miquel va néixer l'1 gener 1788 a Súria. Va morir el 4 maig 1823 a Súria a l'edat de 35 anys. Miquel era el fill d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga. Es va casar amb Serratosà i Bach, Rita. També es va casar amb Puigrubí Quintana i Pujol, Teresa.

Més sobre Alsina i Santamaria, Miquel:

Naixement: 1 gener 1788, Súria.

Defunció: 4 maig 1823, Súria.

Casament: 29 gener 1812, Súria.

Casament Alternatiu: 21 abril 1819, Súria.

1112122. Alsina i Santamaria, Josep.

Josep va néixer el 26 febrer 1790 a Súria. Va morir el 31 juliol 1793 a Súria a l'edat de 3 anys. Josep era el fill d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, Josep:

Naixement: 26 febrer 1790, Súria.

Defunció: 31 juliol 1793, Súria.

1112123. Alsina i Santamaria, Joan.

Joan va néixer el 3 juliol 1791 a Súria. Va morir el 8 agost 1795 a Súria a l'edat de 4 anys. Joan era el fill d'Alsina i Ribet, Joan, i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, Joan:

Naixement: 3 juliol 1791, Súria.

Defunció: 8 agost 1795, Súria.

1112124. Alsina i Santamaria, Maria Teresa.

Maria Teresa va néixer el 10 agost 1793 a Súria. Va morir cap a 1870 a Fals a l'edat de 76 anys. Maria Teresa era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga. Es va casar amb Muncunill i Feliu, Antoni.

Més sobre Alsina i Santamaria, Maria Teresa:

Naixement: 10 agost 1793, Súria.

Defunció: cap a 1870, Fals.

Casament: 4 febrer 1812, Fals.

Fills d'Alsina i Santamaria, Maria Teresa i Muncunill i Feliu, Antoni

i. Muncunill i Alsina, Cristòfol [11121241]. Va néixer el 1819 a Fals. Va morir el 1895 a Fals.

1112125. Alsina i Santamaria, Maria Dominga.

Maria Dominga va néixer el 22 desembre 1795 a Súria. Va morir el 13 desembre 1821 a Súria a l'edat de 25 anys. Maria Dominga era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, M. Dominga:

Naixement: 22 desembre 1795, Súria.

Defunció: 13 desembre 1821, Súria.

1112126. Alsina i Santamaria, Antònia.

Antònia va néixer el 16 juny 1797 a Súria. Va morir el 23 setembre 1798 a Súria a l'edat de 1 anys. Antònia era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, Antònia:

Naixement: 16 juny 1797, Súria.

Defunció: 23 setembre 1798, Súria.

1112127. Alsina i Santamaria, Raimunda.

Raimunda va néixer el 23 juny 1799 a Súria. Va morir el 21 febrer 1801 a Súria a l'edat d'1 any. Raimunda era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, Raimunda:

Naixement: 23 juny 1799, Súria.

Defunció: 21 febrer 1801, Súria.

1112128. Alsina i Santamaria, Josepa.

Josepa va néixer el 15 maig 1801. Josepa era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga. Es va casar amb Gibert, Segimon.

Més sobre Alsina i Santamaria, Josepa:

Naixement: 15 maig 1801.

1112129. Alsina i Santamaria, Raimunda.

Raimunda va néixer el 8 abril 1803 a Súria. Va morir el 20 novembre 1806 a Súria a l'edat de 3 anys. Raimunda era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, Raimunda:

Naixement: 8 abril 1803, Súria.

Defunció: 20 novembre 1806, Súria.

111212A. Alsina i Santamaria, Antònia.

Antònia va néixer el 23 abril 1806 a Súria. Va morir el 24 gener 1816 a Súria a l'edat de 9 anys. Antònia era filla d'Alsina i Ribet, Joan i Santamaria i Cabanas, Dominga.

Més sobre Alsina i Santamaria, Antònia:

Naixement: 23 abril 1806, Súria.

Defunció: 24 gener 1816, Súria.

111212B. Alsina i Santamaria, Maria Leonor.
Maria Leonor va néixer el 4 juliol 1808 a Sùria. Va morir el 11 abril 1830 a Sùria a l'edat de 21 anys. Maria Leonor era filla d'Alsina i Ribera, Joan i Santamaria i Cabanas, Domingo.

Més sobre Alsina i Santamaria, Maria Leonor:
Naixement: 4 juliol 1808, Sùria.
Defunció: 11 abril 1830, Sùria.

111212C. Alsina i Santamaria, Raimunda.
Raimunda va néixer el 21 setembre 1811 a Sùria. Raimunda era filla d'Alsina i Ribera, Joan i Santamaria i Cabanas, Domingo. Es va casar amb Fàbrega, Bonaventura.

Més sobre Alsina i Santamaria, Raimunda:
Naixement: 21 setembre 1811, Sùria.
Casament: 30 gener 1841, Santpedor.

111212D. Alsina i Santamaria, Rita.
Rita va néixer el 25 febrer 1814 a Sùria. Rita era filla d'Alsina i Ribera, Joan i Santamaria i Cabanas, Domingo.

Més sobre Alsina i Santamaria, Rita:
Naixement: 25 febrer 1814, Sùria.

La generació 8

11121241. Muncunill i Alsina, Cristòfol.
Cristòfol va néixer el 1819 a Fals. Va morir el 1895 a Fals a l'edat de 76 anys. Cristòfol era el fill de Muncunill i Feliu, Antoni i Alsina i Santamaria, Maria Teresa. Es va casar amb Parellada i Vendrell, Narcisa.

Més sobre Muncunill i Alsina, Cristòfol:
Naixement: 1819, Fals.
Defunció: 1895, Fals.
Casament: 1847, Fals.

Fills de Parellada i Vendrell, Narcisa i Muncunill i Alsina, Cristòfol

- i. Muncunill i Parellada, Manuel [111212411]. Va néixer cap a 1849. Va morir després de 1918.
- ii. Muncunill i Parellada, Lluís [111212412]. Va néixer el 25 febrer 1868. Va morir el 1931.
- iii. Muncunill i Parellada, Joan [111212413]. Va néixer el 10 setembre 1848 a Fals. Va morir el 23 gener 1828.

La generació 9

111212411. Muncunill i Parellada, Manuel.
Manuel va néixer cap a 1849. Va morir després de 1918 a l'edat de 69 anys. Manuel era el fill de Muncunill i Alsina, Cristòfol i Parellada i Vendrell, Narcisa. Es va casar amb Vilaró i Matas, Mercé.

Més sobre Muncunill i Parellada, Manuel:
Naixement: cap a 1849.

Defunció: després de 1918.

Fills de Vilaró i Matas, Mercé i Muncunill i Parellada, Manuel

i. Muncunill i Vilaró, Francesc Xavier [1112124111]. Va morir el 1958.

111212412. Muncunill i Parellada, Lluís.
Lluís va néixer el 25 febrer 1868. Va morir el 1931 a l'edat de 62 anys. Lluís era el fill de Muncunill i Alsina, Cristòfol i Parellada i Vendrell, Narcisa. Es va casar amb Palet, Àngels.

Més sobre Muncunill i Parellada, Lluís:
Naixement: 25 febrer 1868.
Defunció: 1931.
Occupació: arquitecte.
Casament: 1894.

111212413. Muncunill i Parellada, Joan.
Joan va néixer el 10 setembre 1848 a Fals. Va morir el 23 gener 1828 a l'edat de 20 anys. Joan era el fill de Muncunill i Alsina, Cristòfol i Parellada i Vendrell, Narcisa.

Més sobre Muncunill i Parellada, Joan:
Naixement: 10 setembre 1848, Fals.
Defunció: 23 gener 1828.
Occupació: jesuïta.

La generació 10

1112124111. Muncunill i Vilaró, Francesc Xavier.
Francesc Xavier va morir el 1958. Francesc Xavier era el fill de Muncunill i Parellada, Manuel i Vilaró i Matas, Mercé. Es va casar amb Esterri i Duran, Rosa.

Més sobre Muncunill i Vilaró, Francesc Xavier:
Casament: cap a 1909, Fals.
Defunció: 1958.

Fills de Esterri i Duran, Rosa i Muncunill i Vilaró, Francesc Xavier
i. Muncunill i Esterri, Joan [11121241111].

La generació 11

11121241111. Muncunill i Esterri, Joan.
Joan era el fill de Muncunill i Vilaró, Francesc Xavier i Esterri i Duran, Rosa. Es va casar amb Sant i Antich, Maria Assumpta.

Més sobre Muncunill i Esterri, Joan:
Casament: 1953.

SANT SEBASTIÀ 2010

Súria

Vot de Poble

Festa Major d'Hivern

En ocasió de la visita guiada de la plaça de Clavé
a la Fàbrica Vella feta el diumenge 24 de gener de 2010
dins les Festes de Sant Sebastià

AJUNTAMENT DE SÚRIA